

ΣΕΙΡΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2/2022

Φεβρουάριος 2022

**ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

Μάριος Καναρίνης

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

1993-2022 ΕΙΚΟΣΙΕΝΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

2/2022
Φεβρουάριος 2022

**ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

Μάριος Καναρίνης

ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ 2/2022

Λευκωσία, Φεβρουάριος 2022

Copyright © Μάριος Καναρίνης, Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Εκδόσεις: Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Μάριος Καναρίνης

Ο Μάριος Καναρίνης έχει αποφοιτήσει το 2020 από το Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου λαμβάνοντας πτυχίο Πολιτικών Επιστημών. Κατά το 3ο έτος των σπουδών του φοίτησε για ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου στην Πράγα στα πλαίσια του προγράμματος κινητοποίησης φοιτητών Erasmus+. Επιπρόσθετα, κατέχει δίπλωμα επιτυχούς παρακολούθησης του μαζικού ανοικτού διαδικτυακού σεμιναρίου με τίτλο «The European Union and the Eastern Mediterranean: Prospects and Challenges» του Eastern Mediterranean Strategic Regional Training Partnership του Erasmus+. Έχει παρακολουθήσει πληθώρα διαλέξεων για το Κυπριακό πρόβλημα για το οποίο έχει συγγράψει και δημοσιεύσει άρθρα, όπως και για θέματα Άμυνας, Ελληνοτουρκικών και Διεθνών Σχέσεων. Υλοποίησε την παρούσα μελέτη στα πλαίσια πρακτικής άσκησης σε συνεργασία με το Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων. Από τον Σεπτέμβριο του 2021 είναι μεταπτυχιακός φοιτητής στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Διεθνών Σχέσεων και Σπουδών Ανατολικής Μεσογείου του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
I. ΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	9
Πληθυσμός Ελληνοκυπριακής Κοινότητας 2000-2019 και ποσοστά γονιμότητας.....	9
Οι ξένοι υπήκοοι στην Κυπριακή Δημοκρατία	12
II. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΛΛΟΙΩΣΗ.....	14
Η Οικονομική κρίση	14
Η Ανεργία	15
Η Διάβρωση του αξιακού συστήματος	17
Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου – Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ).....	19
III. Ο ΥΒΡΙΔΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.....	22
Ο εποίκισμός των κατεχομένων	22
Το ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης.....	26
IV. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ	29
Ουγγαρία: «Σχέδιο δράσης για προστασία της ουγγρικής οικογένειας»	29
Ρωσία: Εθνικό πρόγραμμα «Δημογραφία»	31
Γερμανία: Μέτρα αντιμετώπισης της υπογεννητικότητας.....	32
V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	35
Συμπεράσματα	35
Προτάσεις για αντιμετώπιση του μεταναστευτικού	35
Προτάσεις στήριξης νέων οικογενειών	37
VI ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	40

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει και να παρουσιάσει τα δημογραφικά δεδομένα του πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας της τελευταίας εικοσαετίας καθώς και τους παράγοντες αλλοίωσης του. Η δημογραφική κατάσταση του Κυπριακού Ελληνισμού αποτελεί ένα θέμα ζωτικής σημασίας. Αυτό που αναφέρεται στη μελέτη και ενισχύει τη σημαντικότητα του ζητήματος είναι το γεγονός πως οι ελληνοκύπριοι φαίνεται να τείνουν σταδιακά σε σημαντική πληθυσμιακή συρρίκνωση, εάν τα δεδομένα που παρουσιάζονται συνεχιστούν.

Σταθμοί που συνδέονται άμεσα με τη δημογραφική εξέλιξη του νησιού αποτελούν η τουρκική εισβολή του 1974 και η εκ τότε ντε φάκτο διχοτόμηση του νησιού, καθώς και η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004. Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτέρωσε τις ελπίδες του κυπριακού λαού για λύση του Κυπριακού προβλήματος αφού θεωρήθηκε ότι πλέον θα υπήρχε ένας ισχυρός σύμμαχος στο πλευρό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πέραν τούτου, στους Κύπριους πολίτες είχε καλλιεργηθεί η ιδέα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ευρωπαϊκό αξιακό σύστημα θα οδηγούσαν σε ένα καλύτερο μέλλον.¹ Η Κύπρος εντάχθηκε στην Ένωση ενιαία και αδιαίρετη, με αναστολή του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου στο κατεχόμενο μέρος του νησιού όπου η Κυπριακή Δημοκρατία δεν ασκεί αποτελεσματική εξουσία λόγω της τουρκικής εισβολής και κατοχής. Σήμερα, 17 18 χρόνια από την ένταξη της, η πλευρά μας ακόμα δεν εκμεταλλεύτηκε ιδανικά την ιδιότητα της ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού, με αποτέλεσμα η κατοχή να παραμένει και η Τουρκική πλευρά να προτάσσει όλο και δυσχερέστερες προτάσεις λύσης. Στα μετέπειτα χρόνια, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα που προέκυψαν ανά περιόδους, αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες επηρεασμού της δημογραφικής σύνθεσης του τόπου. Κάποια εξ αυτών είναι

---

¹ Θεοφάνους Α., «Η Διακυβέρνηση και η Πολιτική Οικονομία μιας Ομοσπονδιακής Κύπρου», σελ. 97, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Μάρτιος 2016.

η οικονομική κρίση του 2013, τα επακόλουθά της καθώς και η κρίση του αξιακού συστήματος της κυπριακής κοινωνίας.

Η μελέτη αυτή επιθυμεί να συνεισφέρει στο δημόσιο και όχι μόνο διάλογο. Στόχο έχει να συμβάλει στο να τεθεί το δημογραφικό ψηλά στη λίστα της πολιτικής της Δημοκρατίας θίγοντας τους κινδύνους που ελλοχεύουν από αυτό καθώς και κάποιους από τους γενεσιουργούς παράγοντες του. Αυτοί δεν είναι άλλοι από την εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από την Τουρκία στα πλαίσια του υβριδικού πολέμου που διεξάγει εναντίον μας μέσω των κατεχομένων καθώς και η εγγύτητα της Κύπρου στις χώρες της Μέσης Ανατολής που την καθιστά χώρα πρώτης γραμμής στα μεταναστευτικά δρομολόγια προς την Γηραιά Ήπειρο. Η σύζευξη των δύο αυτών ζητημάτων με την υπογεννητικότητα που ταλανίζει τον ελληνοκυπριακό πληθυσμό καθιστούν το δημογραφικό ως θέμα μείζονος σημασίας. Το παρών κείμενο πολιτικής αποτελεί απάντηση στην διαχρονική περιθωριοποίηση και υποβάθμιση του δημογραφικού μας προβλήματος.

Η μελέτη αυτή επικεντρώνεται στα στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά τον πληθυσμό των ελληνοκυπρίων στην Κύπρο. Στην ενότητα I εξετάζονται τα στατιστικά και δημογραφικά στοιχεία της περιόδου από το 2000 έως το 2019. Μέσα από τους αριθμούς επεξηγείται η πορεία του πληθυσμού των ελληνοκυπρίων ενώ παράλληλα παρουσιάζεται ο αριθμός των γεννήσεων ανά έτος όπως και άλλοι συναφείς δείκτες.

Στην ενότητα II εξετάζεται η οικονομική κρίση του 2013, αναφέρονται συνοπτικά οι συνέπειες τις οποίες προκάλεσε σε διάφορες εκφάνσεις του δημόσιου βίου στην Κύπρο καθώς και το αντίκτυπο των συνεπειών αυτών στα δημογραφικά δεδομένα. Χωρίς να αποτελεί αποκλειστική συνέπεια της οικονομικής κρίσης, η αρνητική επιρροή στα δημογραφικά δεδομένα του τόπου μελετάται και ως επακόλουθο της κρίσης του αξιακού συστήματος. Εν συνεχεία, στην ενότητα III επεξηγούνται τα φαινόμενα του μεταναστευτικού αλλά και του εποικισμού των κατεχόμενων εδαφών μας με την αρνητική τους

επίδραση στη δημογραφική αλλοίωση του νησιού. Τα δύο αυτά φαινόμενα δείχνουν να εντείνονται πλέον εντός των πλαισίων ενός βαθύτερου υβριδικού πολέμου που αναφέρθηκε πιο πάνω και θα εξηγηθεί στο παρόν πόνημα.

Το πρόβλημα της αλλοίωσης του πληθυσμού δεν συναντάται μόνο στην Κύπρο. Ένεκα αυτού, η μελέτη μέσω της ενότητας IV, προσφεύγει σε παραδείγματα προτάσεων πολιτικών τριών άλλων κρατών προς αντιμετώπιση του προβλήματος. Πρόκειται για τις περιπτώσεις της Ουγγαρίας, της Ρωσίας καθώς και της Γερμανίας. Τα τρία αυτά κράτη αποτελούν ίσως τα πιο πρόσφατα παραδείγματα κρατών που επιχείρησαν να θέσουν επί τάπητος μέτρα για αντιμετώπιση του δημογραφικού τους ζητήματος.

Καταληκτικά, στην ενότητα V αναπτύσσονται τα συμπεράσματα που αντλήθηκαν, παρατίθενται προτάσεις για επίλυση των ζητημάτων που άπτονται της δημογραφικής αλλοίωσης καθώς και εισηγήσεις για περαιτέρω διερεύνηση.

I. ΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Πληθυσμός Ελληνοκυπριακής κοινότητας 2000-2019 και ποσοστά γονιμότητας

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δεδομένα του πληθυσμού των ελληνοκυπρίων κατά τα έτη 2000-2019. Αρχικά, πρέπει να αναφερθεί ότι η αναθεώρηση των δημογραφικών εκθέσεων από τη Στατιστική Υπηρεσία έγινε με την απογραφή πληθυσμού του 2011 όπου και διορθώθηκαν τα πληθυσμιακά δεδομένα μέχρι το 2009 και όχι παλαιότερα. Για το λόγο αυτό απουσιάζει ο αριθμός του πληθυσμού για τα έτη 2000-2008. Στον πίνακα παρουσιάζεται επίσης ο αριθμός των γεννήσεων που λαμβάνουν χώρα στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Σημειώνεται ότι η Στατιστική Υπηρεσία καταγράφει τον συνολικό αριθμό γεννήσεων χωρίς λεπτομερή καταγραφή ανά πληθυσμιακή ομάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ 2000-2019

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ε/κ κοινότητα σε χιλιάδες)	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ (σε χιλιάδες)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ ^α	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ ^β
2000	-	8.447	12,2	1,64
2001	-	8.167	11,6	1,57
2002	-	7.883	11,1	1,49
2003	-	8.088	11,3	1,51
2004	-	8.309	11,4	1,52
2005	-	8.243	11,2	1,48
2006	-	8.731	11,6	1,52
2007	-	8.575	11,2	1,44
2008	-	9.205	11,7	1,48
2009	653.200	9.608	11,9	1,48
2010	669.000	9.801	11,8	1,44
2011	684.000	9.622	11,3	1,35
2012	688.100	10.161	11,8	1,39
2013	690.900	9.341	10,8	1,30
2014	694.700	9.258	10,9	1,31
2015	701.000	9.170	10,9	1,32
2016	706.800	9.455	11,1	1,37
2017	713.500	9.229	10,7	1,32
2018	720.300	9.329	10,7	1,32
2019	727.000	9.548	10,8	1,33

ΠΗΓΗ: Στατιστική Υπηρεσία, Αναθεωρημένη Δημογραφική Έκθεση 2019, Κυπριακή Δημοκρατία.

Όσον αφορά τον πληθυσμό της ε/κ κοινότητας για τα έτη 2000-2008 απουσιάζουν οι ορθοί αριθμοί από τα αρχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας όπως και η διάσπαση στη σύνθεση του πληθυσμού μεταξύ των Ελληνοκυπρίων, των Τουρκοκυπρίων και των ξένων υπηκόων. Στους Ελληνοκύπριους συμπεριλαμβάνονται και οι θρησκευτικές μειονότητες των Αρμενίων, Λατίνων και Μαρωνιτών, οι αριθμοί των οποίων είναι σχετικά μικροί.

Τα στοιχεία για το 2020 ακόμα δεν έχουν δημοσιευθεί από τη Στατιστική Υπηρεσία.

α) Το ακαθάριστο ποσοστό γονιμότητας παρουσιάζει τους αριθμούς των γεννήσεων για κάθε 1000 κατοίκους.

β) Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας παρουσιάζει τον αριθμό παιδιών ανά γυναίκα.

* Ο αριθμός των Ελληνοκυπρίων για το 2019 προστέθηκε αφότου κυκλοφόρησαν από τη Στατιστική Υπηρεσία οι δημογραφικές στατιστικές του έτους.

Ξεκινώντας από το κομμάτι του πληθυσμού, παρουσιάζεται διαχρονική αύξηση στον αριθμό των Ελληνοκυπρίων από το 2009 έως το 2019. Αν και η περίοδος αυτή ξεκίνησε με σημαντική αύξηση ύψους 15.800 ατόμων από το 2009 μέχρι το 2010, συνεχίστηκε μεν σταθερά αλλά με όχι τόσο αυξητικές τάσεις. Από τις 653.200 το 2009 φτάσαμε να είμαστε σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2018 στις 720.300. Με βάση τις δημογραφικές στατιστικές του 2019, ο πληθυσμός των Ελληνοκυπρίων άγγιξε τις 727.000.

Σε ότι αφορά τον αριθμό των γεννήσεων ανά έτος, από το 2000 που η παρούσα μελέτη παρουσιάζει τα αριθμητικά στοιχεία, μέχρι το 2019 υπάρχουν αυξομειώσεις καθ' όλη την διάρκεια της περιόδου. Το υψηλότερο σημείο στη καμπύλη γεννήσεων καταγράφεται το 2012 με 10.161 γεννήσεις. Το 2013 ξεκινά να διαφαίνεται μια σημαντική μείωση εν συγκρίσει με την προηγούμενη χρονιά καθώς οι γεννήσεις έπεσαν στις 9.341. Το 2015 ο αριθμός των γεννήσεων είναι μειωμένος σχεδόν κατά 1000 συγκριτικά και πάλι με το 2012 που ήταν η χρονιά όπου ξεκίνησε να εντείνεται η οικονομική ύφεση. Η ετήσια δημογραφική έκθεση κατέγραψε 9.170 γεννήσεις. Μικρή αύξηση περί των 300 σχεδόν παρατηρείται το 2016, χρονιά που μπορεί να σηματοδοτηθεί η αρχή του τέλους της κρίσης. Η τελευταία δημογραφική έκθεση του 2018 παρουσίασε 9.329 γεννήσεις, ενώ το 2019 9.548.

Συνεχίζοντας με τους υπόλοιπους δείκτες του Πίνακα 1, όπως επεξηγείται και στο υπόμνημά του, το ακαθάριστο ποσοστό γεννητικότητας φανερώνει τον αριθμό των γεννήσεων ανά χίλιους κατοίκους. Ο συγκεκριμένος δείκτης λοιπόν κατά τη χρονική περίοδο που εξετάζει η μελέτη, παρουσιάζει το πιο ψηλό του ποσοστό το 2000 με 12,2. Έκτοτε, έχοντας περάσει από αρκετές διακυμάνσεις βρίσκεται το 2018 στο 10,7 και το 2019 στο 10,8 γεγονός που εγείρει ανησυχία όσον αφορά τη δημογραφική πορεία της χώρας. Τα πιο χαμηλά ποσοστά παρουσιάζονται την τετραετία βαθιάς κρίσης 2013-2016. Το 2013 καταγράφηκε ένα ποσοστό της τάξης του 10,8 για να συνεχιστεί με 10,9 το 2014-2015 και όπως αναγράφεται στη δημογραφική έκθεση του 2018 μειώθηκε σταδιακά κατά τα τελευταία χρόνια. Όσον αφορά το συνολικό ποσοστό γονιμότητας, παρουσιάζεται μια ίσως αγεφύρωτη απόκλιση από το 1982 με το ποσοστό του 2,50, ενώ ως άξιο αναφοράς παρουσιάζεται το γεγονός ότι διατηρείται από το 1995 κάτω του 2,1, ποσοστό που αποτελεί αναγκαιότητα για αναπλήρωση του πληθυσμού.² Παρατηρώντας τον συγκεκριμένο δείκτη κατά την περίοδο ελέγχου μας, βλέπουμε ότι το 2000 βρισκόταν στο 1,64 και παρά κάποιες μικρές εναλλαγές έχει υποστεί ακόμη

---

² Δημογραφική Έκθεση 2018, Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών, Κυπριακή Δημοκρατία 2019.

μεγαλύτερη μείωση φτάνοντας το 2018 στο 1,32 και το 2019 στο 1,33. Πιο χαμηλή τιμή του δείκτη αποτελεί το 1,30 του 2013. Το υψηλότερο ποσοστό της τελευταίας δεκαετίας παρουσιάστηκε το 2009 αγγίζοντας το 1,48.

Οι ξένοι υπήκοοι στην Κυπριακή Δημοκρατία

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΑΡΙΘΜΟΣ ΞΕΝΩΝ ΥΠΗΚΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
2009-2019

2009	165.900	2015	147.300
2010	170.800	2016	148.000
2011	178.800	2017	150.700
2012	177.800	2018	155.600
2013	167.100	2019	161.000
2014	152.300		

ΠΗΓΗ: Αρχείο Στατιστικής Υπηρεσίας, Πληθυσμός Κυπρίων και Ξένων 2009-2018, Πληθυσμός στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές.

*Ο πληθυσμός των ξένων υπηκόων για το 2019 εντοπίστηκε στη Στατιστική Υπηρεσία, στις Δημογραφικές Στατιστικές του έτους(σελ.4)

Εξίσου σημαντική είναι και η εξέταση των πληθυσμιακών δεδομένων των ξένων υπηκόων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από τη Στατιστική Υπηρεσία, παρατηρείται ότι από το 2009 μέχρι το 2012 υπήρχε σταδιακή αύξηση στον αριθμό των ξένων υπηκόων στην Κύπρο. Το 2012 υπήρχαν στην Κύπρο 177.800 ξένοι υπήκοοι, αριθμός αρκετά μεγάλος για τα πληθυσμιακά δεδομένα της Κύπρου και αποτελεί τον υψηλότερο της υπό εξέταση περιόδου. Η μείωση που άρχισε να παρατηρείται από το 2013 συνεχίστηκε μέχρι και το 2016 όπου από 167.100 το 2013 και εν συνεχεία συνεχόμενης μείωσης μέχρι το 2016, καταγράφηκαν 148.000 ξένοι υπήκοοι. Η περίοδος της μείωσης συνταυτίζεται πλήρως με την περίοδο κορύφωσης της οικονομικής κρίσης η οποία επηρέασε και τον πληθυσμό των ξένων υπηκόων αφού αρκετοί επέλεξαν να αποχωρήσουν από την Κύπρο. Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι κατά την εξαετία 2011 – 2016 η καθαρή μετανάστευση ήταν θετική μόνο τις χρονιές 2011 και 2016 και αρνητική από το 2012 μέχρι το 2015 με κορύφωση του αρνητικού αριθμού το 2014. Περί τούτου, να αναφερθεί χαρακτηριστικά ότι ο αριθμός των μεταναστών (*Κυπρίων και ξένων*) που έφυγαν από την Κύπρο παρουσιάζεται να αυξάνεται από το 2011 και έπειτα. Συγκεκριμένα, το 2011

έφυγαν από την Κύπρο 4895 άτομα. Το 2012 ο αριθμός ανήλθε στις 18105, και αυξήθηκε περαιτέρω το 2013 ακουμπώντας τις 25227. Η μείωση στις από την Κύπρο μεταναστευτικές ροές ξεκίνησε το 2014 όπου έφυγαν 24.154 και το επόμενο έτος 17183.³ Το 2016 καταγράφηκαν 14892 άτομα που εγκατέλειψαν την Κύπρο. Την επόμενη τριετία σημειώθηκε αύξηση σχεδόν πέντε χιλιάδων ανά έτος. Το 2019 οι ξένοι υπήκοοι που διέμεναν μόνιμα στην Κύπρο αριθμούσαν στο σύνολό τους 161.000.

---

³ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία και τις Δημογραφικές Εκθέσεις εκάστου έτους 2011-2016 στο κομμάτι της Μετανάστευσης.

II. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΛΛΟΙΩΣΗ

Η οικονομική κρίση

Η τουρκική εισβολή του 1974 είχε επιφέρει τεράστια προβλήματα σε όλους τους τομείς ζωής του Κυπριακού κράτους. Παρόλα αυτά, στις δεκαετίες που ακολούθησαν, η Κυπριακή Δημοκρατία βρήκε το δρόμο προς την ανάκαμψη και την επίτευξη ενός οικονομικού θαύματος. Όπως είπε και ο τότε Κύπριος Υπουργός Οικονομικών Ανδρέας Πατσαλίδης το 1977, «*εάν με τον όρο οικονομικό θαύμα εννοούμε την επιτυχία αποτροπής της πλήρους κατάρρευσης, η οποία φαινόταν να επέρχεται την επόμενη μέρα της εισβολής, και την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, τότε ο όρος είναι ακριβής*».⁴ Η διατήρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας και η πληθυσμιακή συγκράτηση ήταν πιθανώς τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της.⁵ Παρά την επιτυχημένη της αυτή πορεία, τα δεδομένα για την Κυπριακή Δημοκρατία δεν παρέμειναν ανώδυνα. Το 2012 βρέθηκε αντιμέτωπη και πάλι με εκτεταμένο οικονομικό πρόβλημα την ώρα που κατά τη διάρκεια του έτους, η ανεργία και ιδιαιτέρως η ανεργία των νέων αυξανόταν με ραγδαίους ρυθμούς με την ύφεση να εντείνεται.⁶ Η Κύπρος ζήτησε βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να ανταπεξέλθει των οικονομικών δυσκολιών και να ορθοποδήσει, όμως τα μέτρα στήριξης ξεπέρασαν κάθε προσδοκία με το βαθμό σκληρότητάς τους. Η συμφωνία του Μαρτίου του 2013 οδήγησε το τραπεζικό σύστημα του κράτους στην κατάρρευση και εμβάθυνε την κρίση. Εν συνεχεία, προέκυψε περαιτέρω αύξηση της ανεργίας, μείωση μισθών και το φαινόμενο της αρνητικής μετανάστευσης.⁷ Το Ινστιτούτο του Βερολίνου για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, αναφέρει σε έκθεση του ότι οι με προορισμό την Κύπρο μεταναστευτικές ροές των προηγούμενων δεκαετιών

---

⁴ Μεσαρίτης Ξ., 'Οι οικονομικές κρίσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας', 14.6.2020, https://economytoday.sigmalive.com/oikonomia/kypros/26292_oi-oikonomikes-kriseis-tis-kypriakis-dimokratias

⁵ Θεοφάνους Α., Σακαδάκη Α., Σειρά Κειμένων Πολιτικής, «*Η οικονομική κρίση και οι δημογραφικές προκλήσεις*», Λευκωσία - Οκτώβριος 2015, Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, σελ.16.

⁶ Ιωάννου Γ., Χαραλάμπους Γ., Διεθνής Πολιτική Ανάλυση, *Ο Κοινωνικός και Πολιτικός αντίκτυπος της Κυπριακής Οικονομικής κρίσης (2010-2017)*, Νοέμβριος 2017, Ίδρυμα Friedrich Ebert, σελ.3.

⁷ Ο.π.

όδευαν προς το να λάβουν τέλος. Τονίζει επίσης ότι ο υπερμεγέθης και ασταθής οικονομικός τομέας, όπως και οι στενοί οικονομικοί δεσμοί με την Ελλάδα ήταν εκ των κυριότερων παραγόντων που οδήγησαν στην κρίση. Η Κύπρος υπέφερε και στράφηκε στην αναζήτηση οικονομικής βοήθειας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο καθώς και από άλλες χώρες της Ευρωζώνης όπως ήδη προαναφέρθηκε.⁸ Κατά την τετραετία 2011-2014, η Κύπρος γνώρισε τις συνέπειες της παγκόσμιας και εσωτερικής χρηματοπιστωτικής αναταραχής που αναπόφευκτα οδήγησε στην αύξηση του ποσοστού ανεργίας και σε σημαντική αναδιανομή του εισοδήματος. Βέβαια, ο χρόνος που χρειάζεται μια οικονομία να επιστρέψει στην κανονική οικονομική δραστηριότητα είναι μεγαλύτερος σε περίπτωση χρηματοοικονομικής κρίσης, γεγονός που επαληθεύτηκε και στην περίπτωση της Κύπρου.⁹ Η κρίση στην οικονομία επηρέασε τους θεσμούς και τις δομές της κυπριακής κοινωνίας.

Η Ανεργία

Η αύξηση της μετανάστευσης των νέων, η μείωση των γεννήσεων καθώς και η δραματική αύξηση της ανεργίας (βλ. Πίνακα 3) σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την κρίση στην οικονομία.¹⁰

---

⁸ Berlin Institute for Population and Development, *Europe's Demographic Future – Where the Regions Are Heading after a Decade of Crisis*, Cyprus, Berlin 2017, pg. 135-136.

⁹ Ministry of Finance, Republic of Cyprus, "Financial Risk and Unemployment in Cyprus", July 2016, pg. 7.

¹⁰ Θεοφάνους Α., Σακαδάκη Α., Σειρά Κειμένων Πολιτικής, «*Η οικονομική κρίση και οι δημογραφικές προκλήσεις*», Εισαγωγή, Λευκωσία - Οκτώβριος 2015, Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, σελ.6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΥΠΡΙΩΝ	ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ (σε χιλιάδες)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΥΠΡΙΩΝ (%)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ¹¹ (%)
2009	653.200	15,824	4,8	5,4
2010	669.000	18,646	5,6	6,3
2011	684.000	24,421	7,3	7,9
2012	688.100	38,162	11,35	11,8
2013	690.900	54,210	15,8	15,9
2014	694.700	58,172	16,6	16,1
2015	701.000	51,678	15,2	14,9
2016	706.800	43,865	13	12,9
2017	713.500	38,366	11,2	11,1
2018	720.300	29,797	7,8	8,4
2019	727.000	26,127	7,3	7,1

ΠΗΓΗ: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1999-2019, ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (NACE Αναθ. 1.1) ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Υπουργείο Οικονομικών, Κυπριακή Δημοκρατία, Τελευταία ενημέρωση Μάιος 2020. Ο τύπος για να εξαχθεί το ποσοστό ανεργίας των Κυπρίων είναι: Κύπριοι Άνεργοι/(Κύπριοι Εργαζόμενοι + Κύπριοι Άνεργοι). Επίσης, τα ποσοστά είναι στρογγυλοποιημένα προς το πλησιέστερο δέκατο.

Συνδέοντας τα πιο πάνω με το γεγονός ότι σημαντικές δημογραφικές αλλαγές παρατηρούνταν ήδη στην Κύπρο, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η κατάσταση στο δημογραφικό χρήζει ουσιαστικής αντιμετώπισης. Η μείωση των γεννήσεων αποτελεί παράγωγο της ανεργίας σε συνδυασμό με τη βαθιά κρίση του αξιακού συστήματος. Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει το μέσο όρο ανεργίας κάθε έτους και η χρονολογική περίοδος από το 2009 μέχρι το 2019 επιλέχθηκε ως συμβαδίζουσα περίοδος με τα ορθά πληθυσμιακά στοιχεία του Πίνακα 1. Όπως φανερώνεται λοιπόν, το ποσοστό ανεργίας πριν την οικονομική κρίση ήταν σε πολύ καλύτερα επίπεδα. Το κύμα ανεργίας παρά τις αυξομειώσεις που το περιβάλλουν, δεν έχει επανέλθει ακόμη στις προ της κρίσης εποχές. Το 2009 μόλις το 4,8% των Κυπρίων ήταν εγγεγραμμένοι ως άνεργοι ενώ το 2010 το 5,6%. Το 2011 η αύξηση ήταν μεγαλύτερη φτάνοντας στο 7,3%. Προμήνυμα για το τι θα ακολουθούσε αποτελεί το 11,35% του 2012. Το 2013, η χρονιά εφιάλτης για την Κυπριακή οικονομία μετά και τη συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους και το ΔΝΤ, κατέγραψε

¹¹ Τα παρόντα ποσοστά ανεργίας αφορούν τη μερίδα του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 15 και άνω όπως δίνονται από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

στο τέλος του 54.210 ανέργους, αριθμός που αγγίζει σε ποσοστό το 15,8%. Το αρνητικότερο ποσοστό ανήκει στο 2014 καθώς οι άνεργοι αριθμούνταν στις 58.172. Στο τέλος του έτους, ποσοστό της τάξης του 16,6% των Κυπρίων βρίσκονταν στους καταλόγους των επαρχιακών γραφείων εργασίας. Ευνοϊκότερα κύλησαν οι χρονιές από το 2015 με μείωση σχεδόν ενάμιση ποσοστιαίας μονάδας καταφθάνοντας στο 15,2% για να ακολουθήσει μια πτωτική πορεία τα επόμενα 3 χρόνια με κατάληξη στο 7,8% το 2018. Αριθμητικά ομιλούντες το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε 29.797 ανέργους. Για το τελευταίο έτος της υπό εξέταση περιόδου, το 2019, το ποσοστό ανεργίας στις τάξεις των κυπρίων βρίσκεται στο 7,3%. Η μείωση στο ποσοστό ανεργίας λοιπόν συνεχίστηκε.

Η Διάβρωση του Αξιακού συστήματος

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, το φαινόμενο της δημογραφικής αλλοίωσης δεν εξετάζεται μόνο ως παράγωγο της οικονομικής κρίσης. Αποτελεί συνέπεια μιας ευρύτερης κρίσης του αξιακού συστήματος που η οικονομική κρίση οδήγησε στην κορύφωσή της. Για την κρίση στην οικονομία δείχνει να ευθύνονται οι υπερβολές που γίνονταν σε πολλά επίπεδα καθώς και ο χωρίς φραγμούς καταναλωτισμός που επικρατούσε. Η κρίση δεν ήταν μόνο οικονομική αλλά παράλληλα πολιτική, κοινωνική καθώς και αξιακή. Η έξοδος από την κρίση λοιπόν απαιτούσε και επαναξιολόγηση του αξιακού συστήματος ενώ καθίστατο αναγκαία η τοποθέτηση του θεσμού της οικογένειας ως σημείο αναφοράς εντός μιας ευρύτερης μελέτης των δημογραφικών δεδομένων. Ως θεσμός, η οικογένεια αποτελεί το πρώτο κοινωνικό σύνολο που κάθε άνθρωπος εντάσσεται και είναι κομμάτι της κοινωνικής συνοχής. Εκεί οι άνθρωποι αναπτύσσουν τους πρώτους τους τρόπους κοινωνικής συμπεριφοράς.¹² Όπως ήταν λογικό και επιβεβαιώθηκε εκ του αποτελέσματος, εν καιρώ κρίσης δημιουργήθηκε τεράστια αβεβαιότητα σε όλα τα κοινωνικά φάσματα. Δεν μπορούσε λοιπόν να μείνει ανεπηρέαστος ο θεσμός της οικογένειας καθώς με βάση τα στοιχεία της

---

¹² Θεοφάνους Α., Σακαδάκη Α., Σειρά Κειμένων Πολιτικής, «Η οικονομική κρίση και οι δημογραφικές προκλήσεις», Εισαγωγή, Λευκωσία - Οκτώβριος 2015, Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, σελ. 13.

Στατιστικής Υπηρεσίας, προκύπτει όχι μόνο μείωση του ποσοστού γαμηλιότητας αλλά και αύξηση του ποσοστού των διαζυγίων όπως παρουσιάζει ο κατωτέρω πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ ΚΑΙ ΓΑΜΩΝ (κατοίκων Κύπρου) 2009-2019

	<i>ΔΙΑΖΥΓΙΑ</i>	<i>ΓΑΜΟΙ</i>		<i>ΔΙΑΖΥΓΙΑ</i>	<i>ΓΑΜΟΙ</i>		<i>ΔΙΑΖΥΓΙΑ</i>	<i>ΓΑΜΟΙ</i>		<i>ΔΙΑΖΥΓΙΑ</i>	<i>ΓΑΜΟΙ</i>
2009	1738	6327	2012	2036	5806	2015	1807	6092	2018	2114	6777
2010	1929	6081	2013	1857	5493	2016	1948	6375	2019	2308	7846
2011	1934	6210	2014	1884	5378	2017	1932	5882			

ΠΗΓΗ: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Γάμοι κατά Τύπο και Ποσοστά Γαμηλιότητας, 1975-2019.

Αύξηση στα διαζύγια παρατηρείται το 2012, με μετέπειτα σταθερή μείωση μέχρι το 2015 όπως σκιαγραφείται στον πίνακα 4. Από το 2016 όμως παρατηρείται και πάλι αύξηση με το 2018 να ξεπερνάει τον προηγούμενο μεγαλύτερο αριθμό του 2012 ενώ το 2019 παρουσιάζεται ο πιο μεγάλος αριθμός διαζυγίων της δεκαετίας αριθμώντας 2308 περιπτώσεις διάζευξης. Υπογραμμίζεται το γεγονός ότι κατά την τετραετία της κρίσης 2013-2016 τα διαζύγια ήταν μειωμένα σε σχέση με το 2012 κάτι που δείχνει ότι ίσως η οικονομική ύφεση συνέβαλε στην ανεργία και στη μείωση των γεννήσεων, όχι όμως στα διαζύγια. Όσον αφορά τον αριθμό των γάμων των κατοίκων Κύπρου, παρουσιάζουν ασταθή πτώση από το 2009 έως το 2015. Υπάρχει αύξηση του αριθμού το 2016 μέχρι και το 2019 με εξαίρεση το 2017.

Οι δύο παράλληλες αυτές τάσεις οδηγούν στη μείωση των γεννήσεων και σε σαφή διαφοροποίηση των δημογραφικών και κοινωνικών δεδομένων, όπως σημειώνεται στο κείμενο των Α. Θεοφάνους και Α. Σακαδάκη.¹³ Τα νέα ζευγάρια ήρθαν αντιμέτωπα με ζητήματα που σαφέστατα αποτελούσαν εμπόδια στην προσπάθεια τους για δημιουργία οικογένειας. Οι δυσκολίες στην εύρεση εργασίας, οι μειώσεις μισθών ή και οι απολύσεις σε κάποιες περιπτώσεις δημιουργούσαν προβλήματα στις ήδη υπάρχουσες οικογένειες. Η οικονομική δυσχέρεια της εποχής επέφερε μείωση των γεννήσεων όπως

¹³ Ο.π.

μαρτυρούν τα νούμερα του συνολικού ποσοστού γονιμότητας. Γονείς που ήδη είχαν παιδί ή παιδιά σε αρκετές περιπτώσεις δεν ήταν σε θέση να κάνουν άλλα. Ζευγάρια που ίσως να ήταν έτοιμα για τη δημιουργία της δικής τους οικογένειας δυσκολεύτηκαν να δημιουργήσουν το δικό τους σπίτι. Έτσι, παρατάθηκε η συμβίωση γονέων και παιδιών για περισσότερα χρόνια αφού νέοι που παρουσιάζονταν έτοιμοι για το επόμενο βήμα στη ζωή τους ως ανεξάρτητοι, πλέον παρέμειναν υπό τη στήριξη της οικογένειάς τους. Σε άλλες περιπτώσεις νέοι εγκατέλειψαν την Κύπρο εναποθέτοντας τις ελπίδες για πραγμάτωση των όποιων στόχων τους σε άλλες χώρες. Υπήρξε λοιπόν ψηλό το αίσθημα της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας στο σύνολο του πληθυσμού και ειδικότερα στους νέους.

Με όλες τις δυσκολίες που η οικονομική κρίση επέφερε, προκλήθηκε αύξηση και στα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας όπως η βία στην οικογένεια, η σεξουαλική βία και οι εξαρτήσεις σε ουσίες (ναρκωτικά και αλκοόλ).¹⁴ Σαφέστατα, ο θεσμός της οικογένειας αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα με αρνητικό αντίκτυπο στη δημογραφική αλλοίωση.

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου – Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ)

Η πρωτοφανής άφιξη αιτητών ασύλου και παράτυπων μεταναστών στην ΕΕ, η οποία κορυφώθηκε το 2015, φανέρωσε σωρεία αδυναμιών στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών απαιτήσε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις, αφενός μέσω της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης και αφετέρου μέσω της θέσπισης ενιαίων ρυθμίσεων για το άσυλο. Επιπρόσθετα, οι αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές δημιούργησαν ανάγκη για επιπλέον μεταρρυθμίσεις με σκοπό να διασφαλιστεί η ασφάλεια των συνόρων αλλά και μια δικαιότερη κατανομή ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών.¹⁵

---

¹⁴ Ο.π., σελ. 14.

¹⁵ Σελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Άρθρο: 'Το μεταναστευτικό στην Ευρώπη', <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/priorities/metanasteusi/20170629ST078632/to-metanasteutiko-stin-europi>, 01-10-2020, Ημερ. πρόσβασης: 20/09/2021

Για την αντιμετώπιση του ζητήματος του ασύλου, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ). Το ΚΕΣΑ εγγυάται κοινά ελάχιστα πρότυπα για τη μεταχείριση του συνόλου των αιτούντων άσυλο και των αιτήσεών τους. Το σύστημα συνίσταται από ένα νομικό πλαίσιο το οποίο υποστηρίζει όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου και την υπηρεσία υποστήριξης - την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO). Στην πράξη παρόλα αυτά, η διαφορετική μεταχείριση και τα διαφορετικά ποσοστά αναγνώρισης των αιτούντων άσυλο ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ένωσης, συνεχίζουν να χαρακτηρίζουν το σύστημα.¹⁶

Αυτές οι διαφορές είναι που ενθαρρύνουν τις δευτερογενείς μετακινήσεις και εν μέρει οφείλονται στο γεγονός ότι οι σημερινοί κανόνες παρέχουν στα κράτη μέλη μεγάλη διακριτική ευχέρεια σε ό,τι αφορά τον τρόπο εφαρμογής των κοινών ευρωπαϊκών κανόνων. Η μαζική και ανεξέλεγκτη άφιξη μεταναστών και αιτούντων άσυλο από τις αρχές του 2015 έχει ασκήσει πιέσεις στα συστήματα ασύλου πολλών κρατών μελών καθώς και στο σύνολο του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.¹⁷

Η δικαιότερη κατανομή ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, αποτελεί τον 3^ο πυλώνα πάνω στον οποίο στηρίζεται η ανάπτυξη του ΚΕΣΑ—, σύμφωνα με την Υπηρεσία Ασύλου της Κυπριακής Δημοκρατίας.¹⁸ Αυτός όμως ο 3^{ος} πυλώνας είναι που γεννά και τον εντονότερο προβληματισμό όσον αφορά την περίπτωση της Κύπρου. Με τον αριθμό των αιτήσεων ασύλου που καλείται η Κυπριακή Δημοκρατία να διαχειριστεί, φαίνεται ότι η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί όνειρο θερινής νυκτός ενώ γενικότερα η στάση και η υπευθυνότητα της Ένωσης ως θεσμός προβληματίζουν. Αυτό γιατί, όπως επεξηγείται σε μεταγενέστερο

---

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ), <https://ec.europa.eu/greece/sites/default/files/docs/body/20160406asylum.pdf#:~:text=Τα%20άτομα%20που%20αναζητούν%20ή%20λαμβάνουν%20προστασία%20δεν,αφορά%20τον%20τρόπο%20εφαρμογής%20των%20κοινών%20ευρωπαϊκών%20κανόνων>

¹⁷ Ο.π

¹⁸ Υπηρεσία Ασύλου, Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ), http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice13_gr/asylumservice13_gr?OpenDocument

στάδιο του παρόντος κειμένου πολιτικής, το σύνολο του αριθμού των αιτούντων άσυλο καθώς και των παράνομων μεταναστών φτάνει σε απαγορευτικά ποσοστά για τα πληθυσμιακά μεγέθη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 23 Σεπτεμβρίου του 2020 που προσβλέπει σε ένα ολοκληρωμένο κοινό ευρωπαϊκό πακέτο διαχείρισης της μετανάστευσης και του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων και διαφόρων νομοθετικών προτάσεων¹⁹, ίσως αποτελέσει ένα θετικό βήμα για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

---

¹⁹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μεταρρύθμιση του συστήματος ασύλου της ΕΕ, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

ΙΙΙ. Ο ΥΒΡΙΔΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Δημογραφική αλλοίωση δεν συντελείται μόνο στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου, δηλαδή στο υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας έδαφος, αλλά και στο κατεχόμενο βόρειο τμήμα. Παρά τη 'θολή' εικόνα των στατιστικών στοιχείων που αντλούνται από τον Τύπο της λεγόμενης «ΤΔΒΚ», υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία εποικισμού. Ξεκίνησε με το τέλος της τουρκικής εισβολής του 1974 με σκοπό να αλλάξει το δημογραφικό χαρακτήρα του νησιού και συνεχίζεται μέχρι σήμερα στα πλαίσια ενός ευρύτερου *Υβριδικού Πολέμου (Hybrid Warfare)* από την Τουρκία. Ο κρατικός Υβριδικός Πόλεμος περιλαμβάνει την πλήρη ενσωμάτωση των στρατιωτικών και μη στρατιωτικών μέσων κρατικής εξουσίας για την επίτευξη πολιτικών στόχων, στους οποίους η χρήση ή η απειλή χρήσης βίας διαδραματίζει κεντρικό ρόλο. Όταν εφαρμόζεται από κράτη χαρακτηρίζεται από τη στρατηγικά καινοτόμο χρήση της ασάφειας που χρησιμοποιείται για να περιπλέξει ή να υποσκάψει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του αντιπάλου.²⁰ Διαμορφώνεται έτσι, ώστε να καθιστά την στρατιωτική ή πολιτική αντίδραση δύσκολη. Σε στρατηγικό επίπεδο, ο κρατικός Υβριδικός Πόλεμος έχει σχεδιαστεί για να αποφεύγει τον συμβατικό πόλεμο. Στοχεύει σε αντιληπτές «κόκκινες γραμμές» των αντιπάλων του και λειτουργεί κάτω από αυτές. Βρίσκει «γκρίζες ζώνες» όπου αυτές οι κόκκινες γραμμές δεν μπορούν να υλοποιηθούν και εκμεταλλεύεται αυτούς τους απροσδιόριστους χώρους. Κρύβει τα στρατιωτικά του μέσα ενώ παρουσιάζει εμφαντικά τα μη στρατιωτικά μέσα για την επίτευξη των πολιτικών του στόχων.²¹

Ο εποικισμός των κατεχομένων

Εντός του πιο πάνω πλαισίου δράσης -όπως συνοπτικά εξηγήθηκε- είναι που συνεχίζει να υλοποιείται ο εποικισμός στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου. Τα δεδομένα που ακολουθούν, κάνουν ξεκάθαρο πως πρέπει να μας απασχολήσει πιο σοβαρά το δίλημμα δημογραφικής μας ασφάλειας αφού το μέλλον κρίνεται αβέβαιο. Η δημογραφική αύξηση μιας εθνοτικής ομάδας και

---

²⁰ Erik Reichborn-Kjennerud & Patrick Cullen, Policy Brief, *What is Hybrid Warfare?*, Norwegian Institute of International Affairs, 2016, pg. 2.

²¹ Ο.π.

η αύξηση του σχετικού ποσοστού της συνεπάγεται μείωση του σχετικού ποσοστού κάποιας άλλης και εν συνεχεία μείωση της ισχύος της εντός του κράτους.²² Ως πρόσθετος παράγοντας που συμβάλλει στη γεννητικότητα ενός πληθυσμού, είναι οι θρησκευτικές και πολιτισμικές του καταβολές. Κρίνεται άξιο αναφοράς λοιπόν το γεγονός ότι η θρησκεία ως μεταβλητή που επηρεάζει τη γεννητικότητα, αποτελεί δραστικό παράγοντα καθορισμού της δημογραφικής συμπεριφοράς ενός πληθυσμιακού συνόλου, συμβάλλοντας στην ύπαρξη ανόμοιων προτύπων γεννητικότητας. Παρουσιάζεται ως γενικός κανόνας η αυξημένη γεννητικότητα των Μουσουλμάνων έναντι των Χριστιανών, στη συγκεκριμένη περίπτωση των τουρκοκυπρίων και των τούρκων εποίκων εις βάρος των ελληνοκυπρίων.²³

Ο εποικισμός με βάση τον ΟΗΕ αποτελεί έγκλημα πολέμου. Το άρθρο 49(6) της Σύμβασης της Γενεύης του 1949 περί προστασίας του άμαχου πληθυσμού εν καιρώ πολέμου αναφέρει επί λέξη ότι: *Η κατέχουσα δύναμις δε θα δύναται να εξορίσει ή να μεταφέρει μέρος του δικού της άμαχου πληθυσμού στο κατεχόμενο υπ' αυτής έδαφος.* Η παράβαση αυτή αποτελεί ακόμα ένα κομμάτι που η Τουρκία αντίκειται στο Διεθνές Δίκαιο που όμως διόλου δε δείχνει να την προβληματίζει.

Η Τουρκία εφαρμόζει συστηματική πολιτική εποικισμού των κατεχομένων με μαζική αρχικά μεταφορά πέραν των 160000 Τούρκων εκ Τουρκίας επιφέροντας αλλοίωση στη πληθυσμιακή ισορροπία στο νησί. Η πολιτική αυτή, σε συνδυασμό με την εκδίωξη των Ελληνοκυπρίων κατοίκων της περιοχής, τη βεβήλωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την παράνομη αλλαγή των γεωγραφικών τοπωνυμίων στο κατεχόμενο μέρος της Κύπρου, στοχεύει στην εξάλειψη κάθε ελληνικού και χριστιανικού στοιχείου που υπήρχε για αιώνες και εν τέλει στην τουρκοποίηση της περιοχής. Στοχεύει επίσης στην αλλαγή του ισοζυγίου ισχύος και του κοινωνικού ιστού στο

---

²² Kotoulas Ioannis, *Το Κυπριακό Ως Δίλημμα Δημογραφικής Ασφαλείας (Cyprus Issue As a Demographic Security Dilemma)* (February 1, 2017). Foreign Affairs Hellenic Edition 44 (2-3/2017), 104-117, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2996441>, pg. 105.

²³ Ο.π., σελ. 106.

κατεχόμενο βόρειο τμήμα της Κύπρου, διασφαλίζοντας τη σύμπλευση της τουρκοκυπριακής ηγεσίας με την τουρκική κυβέρνηση και τις πολιτικές της. Με τη μαζική δε μετανάστευση Τουρκοκυπρίων από τις κατεχόμενες περιοχές, ο συνολικός αριθμός των τούρκων στρατιωτών και εποίκων είναι τώρα μεγαλύτερος από τους εναπομείναντες Τουρκοκύπριους.²⁴ Ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου έχει μειωθεί από τις 116.000 που ήταν το 1974 σε 89.000 σήμερα. Ως κομμάτι του πληθυσμού των κατεχομένων, ο τουρκικός στρατός σήμερα αριθμεί 35.000 στρατιώτες.²⁵

Για το τι συμβαίνει στα κατεχόμενα εδάφη και ποιο το πληθυσμιακό ισοζύγιο μεταξύ τούρκων εποίκων και τουρκοκυπρίων, απάντηση έδωσαν οι παράνομες εκλογές της 18^{ης} Οκτωβρίου για ανάδειξη του ηγέτη του ψευδοκράτους. Την εκλογή του Ερσίν Τατάρ έναντι του Μουσταφά Ακκιντζί φαίνεται να καθόρισαν οι ψήφοι των εποίκων. Αυτό ενισχύεται από το δημοσίευμα της εφημερίδας 'Αβρούπα' που αναφέρει ότι οι έποικοι ψηφοφόροι είναι πλειοψηφία στα κατεχόμενα γράφοντας ότι «*οι 120 χιλιάδες των περίπου 200 χιλιάδων ψηφοφόρων είναι πολίτες της Τουρκίας*». Μάλιστα συνεχίζει υπογραμμίζοντας πως «*ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποφάσισε ποιος θα γίνει πρόεδρος της δημοκρατίας της 'ΤΔΒΚ'*».²⁶ Τα πιο πάνω γραφόμενα συνοψίζει και ο τουρκοκύπριος πολιτικός ακτιβιστής Οζ Καραχάν, ο οποίος σε συνέντευξη του ένα μήνα μετά τις παράνομες εκλογές ανέφερε κατά τη γνώμη του και μεταξύ άλλων πως «*Οι εκλογές αυτές ήταν η αρχή του τέλους για όλη την Κύπρο. Ο Ερσίν Τατάρ δεν επιλέχθηκε από τους Τουρκόφωνους Κυπρίους αλλά από τους παράνομους εποίκους και την Τουρκία*». Ανέφερε επιπρόσθετα ότι «*...πάνω απ' όλα απ' όλα βλέπουμε την*

---

²⁴ Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Το Κυπριακό Πρόβλημα-Τουρκική στρατιωτική εισβολή και κατοχή, <https://mfa.gov.cy/el/turkish-military-invasion-and-occupation.html>

²⁵ Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Στοκχόλμη, Το Κυπριακό Πρόβλημα – Παράνομες Δημογραφικές αλλαγές, http://www.mfa.gov.cy/mfa/embassies/embassy_stockholm.nsf/ecsw17_gr/ecsw17_gr?OpenDocument

²⁶ Brief από ΚΥΠΕ, 'Αβρούπα': Πλειοψηφία οι έποικοι ψηφοφόροι στα κατεχόμενα, 20/10/2020, <https://www.brief.com.cy/politiki/abroypa-pleiopsifia-oi-epoikoi-psifoforoista-katehomena>

παρέμβαση της Τουρκίας και του ίδιου του Ερντογάν στις εκλογές» για να προσθέσει μετέπειτα πως «Το μακροπρόθεσμο σχέδιο της Τουρκίας είναι να κάνει την Κύπρο ένα τουρκικό νησί».²⁷

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού που διεξήχθη στις 4 Δεκεμβρίου 2011, ο πληθυσμός στις κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές της Κύπρου ανερχόταν σε 294.906.²⁸ Με βάση την τοποθέτηση της λεγόμενης 'υπουργού εσωτερικών' των κατεχομένων Αϊσενγκιούλ Μπαϊμπάρς, όπως παρατέθηκε στον Τύπο του ψευδοκράτους, ο πληθυσμός των κατεχομένων το 2019 άγγιζε τις 374,299, εκ των οποίων οι 252.497 είναι υπήκοοι του ψευδοκράτους και οι υπόλοιπες 121.802 έχουν έγκυρες άδειες παραμονής. Όσον αφορά το συνολικό πληθυσμό των κατεχομένων σήμερα, οι πληροφορίες που εντοπίζονται στον ελληνοκυπριακό και τουρκοκυπριακό Τύπο είναι ασαφείς και η κατάσταση παρουσιάζεται συγκεχυμένη, οπότε κάθε σχετικό στοιχείο στην παρούσα μελέτη καταγράφεται με επιφύλαξη. Σημαντικό γεγονός αποτελεί η απόφαση που είχε παρθεί από το παράνομο καθεστώς για απογραφή πληθυσμού το 2018, πράξη που όμως ποτέ δεν υλοποιήθηκε.

Μια πιο πρόσφατη εξέλιξη που επιβεβαιώνει αυτόν τον κυκεώνα παραπληροφόρησης όσον αφορά τα πληθυσμιακά δεδομένα της κατεχόμενης Κύπρου αποτελεί η δήλωση του Τουρκοκύπριου συνδικαλιστή, Σενέρ Ελτζιλ. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων λέγεται πως ανέρχεται στις 130 χιλιάδες, την ώρα που ο συνολικός πληθυσμός του λεγόμενου κράτους πλησιάζει τις 600 χιλιάδες. Ο Ελτζιλ προσθέτει επίσης ότι η Τουρκία εποίκησε το βόρειο τμήμα της Κύπρου, οι σημερινές αρχές του βρίσκονται υπό τον έλεγχο της και πως η δημογραφική

---

²⁷ Kibris Kibrislilarindir – Η Κύπρος για τους Κύπριους, *Οζ Καραχάν: Οι έποικοι είναι πλειοψηφία στα κατεχόμενα και εργαλείο της Άγκυρας*, Εφημερίδα Αλήθεια, 16/11/2020, <https://cyprusfor.cypriots.org/2020/11/16/oz-karachan-oi-epoikoi-eivai-pleiopsifi/>

²⁸ "TRNC" Public Information Office, Geographic Information, <https://pio.mfa.gov.ct.tr/en/geographic-information/>

δομή έχει εντόνως διαταραχθεί από τη συνεχιζόμενη μεταφορά πληθυσμού από την Τουρκία.²⁹

Το ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης

Η δημογραφική αλλοίωση της Κύπρου φαίνεται να μην επηρεάζεται μόνο από την οικονομική κρίση και τον εποικισμό που συντελείται στα κατεχόμενα. Στους παράγοντες που τη συνθέτουν προστίθεται και το ζήτημα του μεταναστευτικού που επιφέρει με τη σειρά του αρκετά προβλήματα με αρνητική επίσης συμβολή. Αποτελεί επιπρόσθετα ακόμα ένα πρόβλημα του οποίου ο κινητήριος μοχλός βρίσκεται στα χέρια των Τούρκων με πεδίο δράσης τα κατεχόμενα. Το ζήτημα αυτό φαίνεται να βαθαίνει ολοένα και περισσότερο.

Αυξανόμενη και μάλιστα ανεξέλεγκτα παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια η μεταναστευτική ροή από την Τουρκία διαμέσου των κατεχομένων -και όχι μόνο- προς τις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές.³⁰ Χαρακτηριστική του φαινομένου αποτελεί η ανακοίνωση του Υπουργείου Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, ημερομηνίας 9/12/2020 αναφορικά με τις τότε τελευταίες ροές παράτυπων μεταναστών: *«Το συνεχιζόμενο πρόβλημα της παράτυπης άφιξης μεταναστών στην Κυπριακή Δημοκρατία από τα κατεχόμενα συνεχίζεται με αυξημένους ρυθμούς, με χώρα προέλευσης την Τουρκία. Οι αριθμοί των αφιχθέντων ξεπερνούν τις δυνατότητες υποδοχής των Κέντρων Φιλοξενίας της Δημοκρατίας...»*.³¹ Σε ανακοίνωση του Υπουργού Εσωτερικών τον Ιούνιο του 2020 έγινε αναφορά στην προσπάθεια διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών από τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας κάτω από δύσκολες συνθήκες. Οι συνθήκες αυτές δημιουργούνται κατά κύριο λόγο από την κατοχή και την 180 χιλιομέτρων

---

²⁹ Εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος', Σενέρ Ελτζιλ: *Η προσάρτηση των κατεχομένων έχει ήδη γίνει*, 20 Δεκεμβρίου 2020, www.philenews.com/eidiseis/politiki/article/1085629/sener-eltzil-i-prosartisi-katechomenon-echei-idi-gnei

³⁰ Εφημερίδα 'Σημερινή', Sigmalive, *Το μεταναστευτικό βουλιάζει την Κύπρο*, <https://simerini.sigmalive.com/article/2020/2/2/to-metanasteutiko-bouliazei-ten-kupro/>

³¹ Υπουργείο Εσωτερικών, Κυπριακή Δημοκρατία, Ανακοίνωση του Υπουργείου Εσωτερικών αναφορικά με τις τελευταίες ροές παράτυπων μεταναστών, <http://www.moi.gov.cy/moi/moiup/moi.nsf/All/959543C4096BDD59C225863B002D4C3E>

γραμμή αντιπαράταξης καθώς και την εγγύτητα της Κύπρου με την ασταθή περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. Η Κύπρος βρίσκεται στην περιοχή αυτή πλησιέστερα από κάθε άλλο κράτος πρώτης γραμμής. Η κατοχή του 38% του εδάφους του τόπου μας, το μεγάλο μήκος της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός, η απουσία προθυμίας από πλευράς Τουρκίας για παντός είδους συνεργασία με την Κυπριακή Δημοκρατία καθώς και άλλοι παράγοντες, συνθέτουν τη μία εκ των δύο διόδων εισόδου στη Δημοκρατία από την οποία διέρχεται σήμερα πέραν του 75% του συνόλου των αιτητών ασύλου.³²

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ* ΑΙΤΗΤΩΝ ΑΣΥΛΟΥ 2009-2020³³

2009	3199	0,40%	2013	1246	0,14%	2017	4582	0,53%
2010	2882	0,34%	2014	1728	0,20%	2018	7761	0,88%
2011	1770	0,20%	2015	2253	0,26%	2019	13648	1,54%
2012	1620	0.18%	2016	2936	0,34%	2020	7094	**

ΠΗΓΗ: Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου 2009-2019/ Asylum Service Statistical Data 2009-2019, [Tables 2019 FINAL 2019.xlsb \(moi.gov.cy\)](#). Για το έτος 2020 ο αριθμός πάρθηκε από: [ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΣΥΛΟΥ - Στατιστικά Στοιχεία \(moi.gov.cy\)](#)

*Το ποσοστό επί τοις εκατό των αιτητών ασύλου με βάση τον πληθυσμό που ελέγχει το κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

**Για το 2020 απουσιάζει το ποσοστό των αιτητών ασύλου αφού δεν δόθηκε ακόμα ο πληθυσμός της Κυπριακής Δημοκρατίας στο τέλος του έτους.

Με βάση τα στοιχεία της υπό εξέταση περιόδου, όπως δίνονται από την Υπηρεσία Ασύλου, οι αιτήσεις για άσυλο, παρά τη μείωση που παρουσίασαν την περίοδο 2009-2013, δείχνουν να αυξήθηκαν τα χρόνια που ακολούθησαν. Συγκεκριμένα από 3199 αιτητές το 2009 φτάσαμε στους 1246 του 2013. Όπως διαφαίνεται όμως και στον άνωθεν πίνακα (Πίνακας 5), πρώτη σημαντική αύξηση παρουσιάστηκε το 2014 όπου και καταγράφηκαν 1728 άτομα. Συνεχίστηκε αύξηση το 2015 με καταγεγραμμένους 2253. Το 2016 ήταν επίσης χρονιά μεγάλης αύξησης που καταγράφηκαν 2936 αιτητές, ο αριθμός των οποίων ανέβηκε το επόμενο έτος στους 4582. Η κατάσταση έγινε δυσκολότερη το 2018 αφού οι αιτούντες άσυλο από τις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν 7761 για να οδηγηθούμε το 2019 στο σχεδόν

³² Υπουργείο Εσωτερικών, Κυπριακή Δημοκρατία/Ανακοινώσεις/Νέα/Ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ασύλου-Ανθρώπινα και αποφασιστικά, 18/06/20.

³³ Υπουργείο Εσωτερικών/Υπηρεσία Ασύλου, Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου 2009-2019/Asylum Service Statistical Data 2009-2019, Updated: 4/06/2020.

διπλάσιο και δύσκολο σε διαχείριση αριθμό των 13648. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι κάθε χρονιά οι υποθέσεις είναι περισσότερες λόγω του ότι παραμένουν χιλιάδες εκκρεμείς υποθέσεις από τα προηγούμενα χρόνια. Χαρακτηριστικά, το 2019, οι συνολικές εκκρεμείς υποθέσεις έφταναν τις 17171. Σήμερα οι αιτητές ασύλου συνολικά με τον αριθμό παράνομων μεταναστών αποτελούν το 3,8% του πληθυσμού.^{34 35} Κατά το 2020, σαφώς μειωμένος σχεδόν στο μισό, ο αριθμός των αιτήσεων για άσυλο ακούμπησε τις 7094. Οι εκκρεμείς υποθέσεις συνολικά είναι 18995.

---

³⁴ Υπουργείο Εσωτερικών, Κυπριακή Δημοκρατία/Ανακοινώσεις/Νέα/Ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ασύλου-Ανθρώπινα και αποφασιστικά, 18/06/20.

³⁵ Ιστοσελίδα Offsite, Πολιτική, 'Στο 4% του πληθυσμού οι αιτητές ασύλου και οι άτυπο μετανάστες', Offsite team, 19/3/2021, https://www.offsite.com.cy/eidiseis/politiki/sto-4-toy-plithysmoy-oi-aitites-asyloy-kai-atypoi-metanastes?utm_source=related-articles-body&utm_medium=internaltraffic

IV. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ουγγαρία: «Σχέδιο δράσης για προστασία της ουγγρικής οικογένειας»

Με όλα τα προβλήματα που πηγάζουν από εξωτερικούς και μη παράγοντες και συμβάλουν στη δημογραφική αλλοίωση που εμφανώς συντελείται, η Κύπρος καλείται να λύσει σε πρώτη φάση το ζήτημα της υπογεννητικότητας. Για το θέμα αυτό θα παρατεθούν προτάσεις άλλων χωρών ως παράδειγμα και τροφή για σκέψη κάνοντας αρχή με την περίπτωση της Ουγγαρίας. Η παρούσα μελέτη δεν ασκεί κριτική ούτε λαμβάνει θέση υπέρ ή κατά των μέτρων των συγκεκριμένων χωρών αλλά παραθέτει τις πολιτικές τους για σύγκριση και έλεγχο πιθανής εφαρμογής κάποιων εξ αυτών και στην Κύπρο όπου συμβαίνει το ίδιο φαινόμενο.

Επιλέχθηκε η περίπτωση της Ουγγαρίας ως χώρα με χαμηλό ποσοστό γεννητικότητας και αυξημένες μεταναστευτικές ροές προς τη χώρα από το 2017 μέχρι το 2019.³⁶ Στα μέσα του 2019, η ουγγρική κυβέρνηση αποφάσισε να λάβει δραστικά μέτρα σε ένα ευρύτερο *σχέδιο δράσης για προστασία της ουγγρικής οικογένειας*. Το συνολικό ποσοστό γεννητικότητας της Ουγγαρίας κατά την τετραετία 2016 – 2019 βρισκόταν σταθερά στο 1,36 και κάτω από το μέσο όρο του δείκτη γονιμότητας των κρατών μελών της ΕΕ. Παρόλα αυτά, το 2020 ο δείκτης γεννητικότητας ανέβηκε στο 1,49.³⁷ ³⁸ Τέτοια άνοδος λοιπόν χρίζει μελέτης όσον αφορά τα μέτρα στα οποία ίσως συνέβαλαν στην επίτευξή της. Συγκεκριμένα, το Μάιο του 2019 εξαγγέλθηκαν στην 3^η Σύνοδο Κορυφής της Βουδαπέστης για το Δημογραφικό από τον Ούγγρο πρωθυπουργό Βίκτορ Όρμπαν, μέτρα τα οποία θα τίθεντο σε εφαρμογή από τις αρχές του 2020. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

---

³⁶ Hungarian Central Statistical Office, Statistical Yearbook of Hungary, 2019-Charts/Table 2-Factors affecting population number,

<http://www.ksh.hu/interaktiv/mstat2019/charts.html>

³⁷ Worldometer, Hungary Population, Table - Population of Hungary (2020 and historical), <https://www.worldometers.info/world-population/hungary-population/>

³⁸ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects 2019, Online Edition. Rev. 1.

- 1) Δια βίου απαλλαγή από την καταβολή του φόρου εισοδήματος στις μητέρες που φέρουν στον κόσμο τέσσερα παιδιά και πάνω. Μητέρες που έχουν από ένα μέχρι τρία παιδιά θα καταβάλλουν λιγότερο φόρο αναλόγως του αριθμού παιδιών.
- 2) Σε κάθε γυναίκα κάτω των 40 ετών που παντρεύεται για πρώτη φορά θα παραχωρείται άτοκο δάνειο συνολικού ύψους 10 εκατομμυρίων φιορινιών (€28.000 περίπου με βάση τη σημερινή ισοτιμία). Με τη γέννηση του δεύτερου παιδιού θα απαλείφεται το ένα τρίτο του δανείου αυτού ενώ με τη γέννηση του τρίτου παιδιού θα παραγράφεται εξ ολοκλήρου.
- 3) Στα μέτρα επίσης περιλαμβάνεται κρατική χορηγία που θα δίνεται στις οικογένειες για αγορά αν χρειαστεί αυτοκινήτου χωρητικότητας τουλάχιστο επτά θέσεων.^{39 40}
- 4) Παράλληλα, μέχρι το 2022, ο αριθμός των διαθέσιμων θέσεων στα νηπιαγωγεία της χώρας προβλέπεται να αντιστοιχεί στον αριθμό των παιδιών που θα παρευρίσκονται σε αυτά.
- 5) Τέλος, οι παππούδες και γιαγιάδες που φροντίζουν τα εγγόνια τους, θα λάβουν οικονομική στήριξη από το κράτος ενώ υπάρχουν και προγράμματα δανείων για αγορά διαμερισμάτων που θα επεκταθούν. Οι εγγυήσεις των δανείων αναλαμβάνονται εν μέρει από το κράτος ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.⁴¹

---

³⁹ BBC News, 'Hungary tries for baby boom with tax breaks and loan forgiveness', 11 February 2019, <https://www.bbc.com/news/world-europe-47192612>

⁴⁰ Hungary Today, Zsafia Nagy-Vargha, 'Govt's Family Protection Action Plan Comes into Force', 1 July 2019, <https://hungarytoday.hu/family-protection-action-plan-subsidies-allowances-hungary/>

⁴¹ Ο.π.

Ρωσία: Εθνικό πρόγραμμα «Δημογραφία»

Το δεύτερο κράτος του οποίου παρατίθενται για επεξεργασία οι πολιτικές προς αντιμετώπιση του δημογραφικού του προβλήματος είναι η Ρωσία. Με βάση τα στοιχεία που εντοπίστηκαν, το συνολικό ποσοστό γονιμότητας (αριθμός παιδιών ανά γυναίκα) στη Ρωσική Ομοσπονδία από το βρισκόμενο το 2015 στο 1,77, έφτασε μετά από συνεχόμενη πτώση το 2018 στο 1.57.⁴² ⁴³ Το 2020, ο δείκτης γονιμότητας αγγίζει το 1,80.⁴⁴ Παρά την αύξηση στο ποσοστό υπάρχει διάχυτη η ανησυχία για το μέλλον του Ρωσικού πληθυσμού αφού η αυξημένη μετανάστευση και τα υψηλά επίπεδα θνητότητας προορίζουν το γηγενή πληθυσμό της Ρωσίας σε επικίνδυνες ατραπούς για τις επόμενες δεκαετίες.⁴⁵ Όπως και στην περίπτωση της Ουγγαρίας, έτσι και η Ρωσική κυβέρνηση αποφάσισε να προβεί σε θέσπιση πολιτικών και μέτρων ώστε να οδηγηθεί σε αύξηση ο αριθμός των γεννήσεων. Αυτά τα μέτρα και οι πολιτικές εξαγγέλθηκαν το 2019 από τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν ως μέρος του ευρύτερου *εθνικού προγράμματος «Δημογραφία»*.

Το εθνικό αυτό πρόγραμμα περιλαμβάνει πακέτα μέτρων για στήριξη κυρίως των φτωχότερων οικογενειών προσφέροντας ανταμοιβές σε μετρητά και επιδοτήσεις υποθηκών σε μια προσπάθεια αντιστροφής της σταθερής μείωσης του πληθυσμού. Από τη Ρωσική Κυβέρνηση λήφθηκαν τα κατωτέρω μέτρα:

- 1) Οι οικογένειες που κερδίζουν λιγότερο από 1,5 φορά το «ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης» - βασικό κριτήριο μέτρησης της φτώχειας - πρόκειται να λαμβάνουν 10-11.000 ρούβλια (€110-120) μηνιαίως, μέχρι το πρώτο παιδί να γίνει 18 μηνών. Η πηγή υπογραμμίζει ότι «με το ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης να κυμαίνεται μεταξύ 9.000 και 18.000 ρουβλιών (ορίζεται σε περιφερειακό επίπεδο αντικατοπτρίζοντας το

---

⁴² The World Bank, Fertility Rate – Russian Federation, <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN>

⁴³ Organisation for Economic Co-operation and Development(OECD), Fertility Rates, Russia, <https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm#indicator-chart>

⁴⁴ Worldometer, Russia Demographics<https://www.worldometers.info/demographics/russia-demographics/#pop>

⁴⁵ Stratfor, Worldview, Assessments, "Russia Takes on Its Demographic Decline", Mar 27, 2019.

διαφορετικό κόστος ζωής ανά περιφέρεια) η επιδότηση αποτελεί μια σημαντική ώθηση στα εισοδήματα των φτωχών οικογενειών κατά τους πρώτους αυτούς μήνες του παιδιού τους».

- 2) Για τις οικογένειες που αποκτούν δεύτερο παιδί ή και περισσότερα, η ρωσική κυβέρνηση προέβη στην επέκταση του Προγράμματος της Πρωτεύουσας Μητρότητας (Maternity Capital Program).⁴⁶ Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που θεσπίστηκε το 2008 με δεκαετές πλάνο ενώ αποφασίστηκε το 2018 να συνεχιστεί για τις φτωχές οικογένειες προσφέροντάς τους μια εφάπαξ πληρωμή των 300.000 ρουβλιών (€3,320) για τα παιδιά που γεννήθηκαν και έγιναν δεκτά στο πρόγραμμα αυτό μέχρι το τέλος του 2021.
- 3) Τέλος, οι φτωχές οικογένειες με περισσότερα του ενός παιδιά θα είναι επιλέξιμες για επιδοτήσεις προς πληρωμή των υποθηκών τους. Τα δεύτερα παιδιά θα δικαιούνται επιδοτήσεις διάρκειας τριών ετών και τα τρίτα παιδιά για πέντε χρόνια, υπό την προϋπόθεση το επιτόκιο της υποθήκης τους να είναι πάνω από 6% (το μέσο τραπεζικό επιτόκιο είναι 11-12%).⁴⁷

Γερμανία: Μέτρα αντιμετώπισης της υπογεννητικότητας

Με βάση δελτίο τύπου που εξέδωσε η Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία της Γερμανίας (Destatis) τον Ιούνιο του 2021, στο τέλος του 2020 ζούσαν στη χώρα 83,2 εκατομμύρια άνθρωποι. Αυτό σημαίνει ότι ο πληθυσμός της Γερμανίας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος σε ετήσια βάση (-12.000 άτομα), μετά από συνεχή αύξηση του πληθυσμού από 80,3 εκατομμύρια το 2011 σε 83,2 εκατομμύρια το 2019. Η ανάπτυξη κατά το 2020, παρά το ότι ήταν το έτος της πανδημίας του κορωνοϊού, οφείλεται σε δύο παράγοντες: Πρώτον, στη μείωση της καθαρής μετανάστευσης, η οποία μειώθηκε από 294.000 το

---

⁴⁶ Pension Fund of the Russian Federation, English Version, Press-Center, "Maternity Capital: What's new in 2018", 15 March 2018.

⁴⁷ Global Government Forum, "Russia launches cash incentives to boost birth rate", <https://www.globalgovernmentforum.com/russia-launches-cash-incentives-boost-birth-rate/,15/03/2018>

2019 σε 209.000 το 2020, σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα. Δεύτερον, στην υπέρβαση των θανάτων έναντι των γεννήσεων που αυξήθηκε από 161.000 σε 212.000. Ως αποτέλεσμα, η χαμηλότερη καθαρή μετανάστευση αντιστάθμισε το έλλειμμα γεννήσεων.

Δημοσιεύματα που σχολιάζουν τα αποτελέσματα της Destatis, αναφέρουν ότι μπορεί ο πληθυσμός της Γερμανίας να ανήλθε πέρυσι στο ιστορικά υψηλό επίπεδο των 83,2 εκατ. ανθρώπων αλλά αυξήθηκε με τον βραδύτερο ρυθμό από το 2012, προσθέτοντας πως η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία βιώνει ένα χρόνιο έλλειμμα γεννήσεων.

Η Γερμανία έχει από τους μεγαλύτερους ηλικιακά πληθυσμούς στον κόσμο και καταγράφει περισσότερους θανάτους από γεννήσεις από το 1972. Ο γηράσκων πληθυσμός αποτελεί πρόκληση για το συνταξιοδοτικό σύστημα της χώρας.⁴⁸

Το 2016 όσον αφορά τις γεννήσεις είναι η θετικότερη χρονιά της 10ετίας για τη Γερμανία με 792,141 γεννήσεις (live births). Έπειτα όμως ακολούθησε συνεχόμενη πτώση μέχρι και το 2020 όπου καταγράφηκαν 773,144 γεννήσεις.⁴⁹ ⁵⁰ Για να αντιμετωπίσει τη μείωση αυτή, η χώρα προέβη στη λήψη των κάτωθεν μέτρων όπως καταγράφονται από την πλατφόρμα αρχείων κοινωνικής πολιτικής SPLASH (Social Policy Archive for SHARE)⁵¹:
1) Το 2013, το δικαίωμα στη φροντίδα των παιδιών επεκτάθηκε σε παιδιά από την ηλικία ενός έτους. Η δημόσια φροντίδα των παιδιών παρέχεται

---

⁴⁸ Skai.gr, *Γερμανία: Σε ιστορικά υψηλό επίπεδο ο πληθυσμός της χώρας*, 17/01/2020, <https://www.skai.gr/news/world/germania-se-istorika-ypsilo-epipedo-o-plithysmos-tis-horas>

⁴⁹ Destatis, Statistisches Bundesamt, Population Movement, Births and Deaths, 2016 - 2020, <https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Population/Births/Tables/birth-deaths.html>, access date: 02/09/2021

⁵⁰ Statista, Germany: Number of births from 2002 to 2019, <https://www.statista.com/statistics/295344/number-of-births-in-germany/>

⁵¹ Splash Database, POLICY DESCRIPTION - Family Policies: Germany (2014), <https://splash-db.eu/policydescription/family-policies-germany-2014/>

από μη κερδοσκοπικούς παρόχους, κυρίως οργανώσεις των προτεσταντικών ή καθολικών εκκλησιών και τους ίδιους τους δήμους.

- 2) Εκτός από τα δημόσια χρηματοδοτούμενα ιδρύματα φροντίδας παιδιών, όπως νηπιαγωγεία και βρεφονηπιακοί σταθμοί, η οικογενειακή ημερήσια φροντίδα γίνεται όλο και πιο δημοφιλής και συχνά επιχορηγείται από το κράτος. Παρόλο που οι τιμές δεν καθορίζονται από τον ομοσπονδιακό νόμο, τα τέλη των γονέων απαιτούνται να ποικίλλουν ανάλογα με το μέγεθος και το εισόδημα της οικογένειας. Από το 2006, οι εργαζόμενοι γονείς μπορούσαν να κερδίσουν έξοδα φροντίδας παιδιών έως και 4.000 ευρώ ετησίως από τους φόρους εισοδήματός τους.
- 3) Η άδεια μητρότητας και οι παροχές που αυτή προσδίδει εξελίχθηκαν με την πάροδο του χρόνου και σήμερα οι εργαζόμενες γυναίκες δικαιούνται έξι εβδομάδες άδειας πριν από τον τοκετό και οκτώ εβδομάδες άδειας μετά τον τοκετό. Η άδεια μητρότητας παρατείνεται υποχρεωτικά κατά τέσσερις εβδομάδες σε περίπτωση πρόωρων ή πολλαπλών γεννήσεων.
- 4) Τα επιδόματα τέκνων είναι σχεδόν καθολικά και καταβάλλονται ως μηνιαίες κατ' αποκοπή πληρωμές ανά παιδί, με τα ποσά να ποικίλλουν ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών στην οικογένεια (Το 2014 δίνονταν τα ποσά: 184 ευρώ για το πρώτο και το δεύτερο παιδί, 190 ευρώ για το τρίτο παιδί και 215 ευρώ για το τέταρτο και κάθε επιπλέον παιδί). Το επίδομα καταβάλλεται γενικά μέχρι το παιδί να φτάσει την ηλικία των 18 ετών ή μέχρι 25 ετών εάν το παιδί βρίσκεται στην εκπαίδευση.
- 5) Οι γονείς με ετήσιο εισόδημα άνω των 63.000 ευρώ (ή άγαμες με ετήσιο εισόδημα άνω των 33.500 ευρώ) δικαιούνται πρόσθετες φορολογικές ελαφρύνσεις. Υπάρχουν ειδικά προνόμια για τους μονογονείς. Μπορούν να ζητήσουν επιπλέον φορολογική απαλλαγή 1.308 ευρώ ανά παιδί αποδεικνύοντας το γεγονός ότι στο νοικοκυριό εισέρχεται εισόδημα μόνο από ένα άτομο.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

Η Κυπριακή Δημοκρατία προφανέστατα βρίσκεται ενώπιον αρκετών αλληλένδετων δημογραφικών προκλήσεων και σε σοβαρότατο κίνδυνο όπως φανερώνεται από τα προαναφερθέντα. Ο αριθμός των ξένων υπηκόων παρουσιάζεται να έχει αυξητικές τάσεις και τα στοιχεία που προκύπτουν από τα κατεχόμενα δεν είναι ευοίωνα για το μέλλον. Όσο διατηρείται η άγνοια της πραγματικής δημογραφικής κατάστασης του παράνομου μορφώματος τόσο παραμένει ο φόβος τα πράγματα να είναι χειρότερα από αυτά που λαμβάνουμε ή/και υποθέτουμε. Σαφώς και πρόκειται για φλέγον ζήτημα αν αναλογιστεί κανείς ότι στις τράπεζες των διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού συζητείται η πολιτική ισότητα με αμφίσημο ορισμό από τις δύο πλευρές. Αντίστοιχα, αύξηση σημειώνει και ο αριθμός των αιτητών ασύλου με τη μεθόδευση της Τουρκίας να είναι φανερότατη. Η Άγκυρα πράττει προς εξυπηρέτηση του σκοπού της για αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα της Κύπρου που εμπίπτει στο γενικότερο πλάνο της για σταδιακό έλεγχο ολόκληρης της νήσου. Ο συνδυασμός των πιο πάνω φαινομένων σε συνάρτηση με το δείκτη του συνολικού ποσοστού γεννητικότητας που βρίσκεται πολύ μακριά από το όριο αναπαραγωγής του πληθυσμού, καθιστά τις επόμενες δεκαετίες κρίσιμες. Η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται επείγοντως να δώσει περαιτέρω σημασία στο δημογραφικό ζήτημα. Καθίσταται σαφές ότι η θέσπιση πολιτικών προς αντιμετώπιση του φαινομένου της υπογεννητικότητας είναι αναγκαία. Παράλληλα, ζωτικής σημασίας είναι η ενίσχυση του τομέα της συνοριακής μας ασφάλειας για περιορισμό ή ιδανικότερα ανακοπή της παράνομης μετανάστευσης καθώς αποτελεί μείζον θέμα εθνικής ασφάλειας.

Προτάσεις για αντιμετώπιση του μεταναστευτικού

Στο πλαίσιο της παράθεσης ιδεών και προτάσεων προς επίλυση εκάστου ζητήματος από αυτά που αναφέρθηκαν γίνεται αρχή με τις προτάσεις προς επίλυση του μεταναστευτικού ενώ υπερθεματίζεται η ανάγκη

επαναξιολόγησης του πλάνου της πολιτικής μας ηγεσίας για τις Ένοπλες Δυνάμεις μας⁵²:

- 1) η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται να αυξήσει τον έλεγχο και τη φύλαξη της γραμμής κατάπαυσης του πυρός μέσω αυξημένων περιπόλων και σκοπιών 24ώρου υπηρεσίας στα φυλάκιά της. Αρχή μπορεί να γίνει με την επαναλειτουργία των φυλακίων της πράσινης γραμμής των οποίων η λειτουργία αναστάλη.

Για υλοποίηση της πρότασης είναι ευνόητο ότι απαιτείται αύξηση του ανθρωπίνου δυναμικού της Εθνικής Φρουράς (ΕΦ) οπότε μέσω του παρόντος κειμένου προτείνεται και η αύξηση της στρατιωτικής θητείας των κληρωτών στρατιωτών -τουλάχιστο στους 18 μήνες σε πρώτο στάδιο- και αύξηση των Συμβασιούχων Οπλιτών (ΣΥΟΠ).

- 2) Χρειάζεται να γίνει προσπάθεια ενίσχυσης των σωμάτων ασφαλείας μας (Αστυνομία και ΕΦ) όχι μόνο σε ανθρώπινο δυναμικό αλλά και στους επιχειρησιακούς τομείς ευθύνης τους σε ξηρά, θάλασσα και αέρα με νεότερων τεχνολογικών προδιαγραφών μέσα και οπλικά συστήματα.
- 3) Ταυτοχρόνως πρέπει απαραίτητως να εντοπιστούν τα «νεκρά σημεία» της γραμμής που αποτελούν δίοδο των μεταναστών προς τις ελεύθερες περιοχές και να γίνουν ενέργειες προς αποκατάστασή τους.
- 4) Επιβάλλεται να φυλαχθεί η γραμμή αντιπαράταξης αλλά με ένα πράγματι αποτρεπτικό τρόπο έναντι των διακινητών. Σαφέστατα επιβάλλεται το οτιδήποτε τοποθετηθεί κατά μήκος της γραμμής να τεθεί σε πλαίσια που να μην φανερώνουν διχοτομικές βλέψεις με τα κατεχόμενα εδάφη, και να ξεκαθαριστεί έντονα στη δημόσια σφαίρα ο λόγος τοποθέτησης του.

---

⁵² Καναρίνης Μ., *Φυγοστρατία, μείωση θητείας και η υποβάθμιση του τομέα της Ασφάλειας*, 24/01/2021, <https://defenceredefined.com.cy/φυγοστρατία-μείωση-θητείας-και-η-υποβ/>

- 5) περαιτέρω σημεία φύλαξης κατά μήκος της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός. Σημαντικός παράγοντας που πρέπει να εκμεταλλευθεί είναι η τεχνολογία. Μπορεί να παρακολουθείται η γραμμή σε όλο το εύρος της μετά από τοποθέτηση θερμικών καμερών αλλά και χρήση drone. Εάν εντοπιστούν παραβάτες, λόγω της αύξησης των σημείων φύλαξης η επέμβαση των σωμάτων ασφαλείας θα είναι πιο έγκαιρη και άμεση.
- 6) Κρίνεται ως ορθό και αναγκαίο προς συνέχιση το μέτρο που αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το Μάρτη του 2020 για σύντμηση του χρόνου αξιολόγησης των αιτήσεων ασύλου, όπως και αυτό της κατάρτισης καταλόγου ασφαλών χωρών ώστε να γίνεται η διάκριση των προδήλως αβάσιμων αιτήσεων.⁵³ Η συχνή αξιολόγηση και παρακολούθηση του ζητήματος και της πορείας των μεταναστευτικών ροών είναι απαραίτητη ενώ πρέπει να υπάρχει πάντα η ετοιμότητα και η πρόθεση για λήψη νέων μέτρων αν και όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο.
- 7) Στη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων ασύλου είναι καλό να λαμβάνονται υπόψη κάποια κριτήρια που καθιστούν ένα άτομο πιο πιθανό να ενσωματωθεί ευκολότερα στην κυπριακή κοινωνία.
- 8) Σε συνδυασμό με τα πιο πάνω καθίσταται σαφές πως το ζήτημα του μεταναστευτικού πρέπει να παρουσιαστεί και να τονιστεί προς τους εταίρους μας στην ΕΕ με περισσότερη σοβαρότητα για καλύτερη αντίληψη του θέματος από μέρους τους. Οι μεταναστευτικές ροές που δέχεται η Κύπρος είναι μεγαλύτερες των δυνατοτήτων της.

Προτάσεις στήριξης νέων οικογενειών

- 1) Έχοντας ως παράδειγμα την πρόταση της ουγγρικής κυβέρνησης για μειωμένες ετήσιες φοροελαφρύνσεις στο φόρο εισοδήματος αναλόγως του αριθμού των παιδιών και παντελή απαλλαγή από αυτές μετά τη

---

⁵³ Υπουργείο Εσωτερικών/Γραφείο Τύπου/Ανακοινώσεις – Δελτίο Τύπου για τη σημερινή ψήφιση της τροποποίησης του Συντάγματος για το Μεταναστευτικό, 04/09/2020.

γέννηση συγκεκριμένου αριθμού παιδιών, το μέτρο αυτό προτείνεται και για την περίπτωση της Κύπρου. Θα αποτελέσει ένα σημαντικό επιπλέον κίνητρο για αύξηση των παιδιών μιας οικογένειας.

- 2) Ένας εκ των βασικών ανασταλτικών παραγόντων στη δημιουργία οικογένειας είναι η φύλαξη των νηπίων και μικρών παιδιών όταν οι γονείς είναι εργαζόμενοι.⁵⁴ Ως μέτρο τίθεται η παράταση της άδειας μητρότητας των εργαζόμενων μητέρων από τέσσερις μήνες σε έξι μήνες ή ένα χρόνο αναλόγως, εάν και εφόσον χρειαστεί. Αυτό θα προσφέρει περαιτέρω επαφή μητέρας και παιδιού για περισσότερο καιρό στα πρώιμα αυτά στάδια της ηλικίας του. Παράλληλα, μπορεί να χρειάζεται η μητέρα επιπλέον χρόνο ώστε να εντοπίσει τον κατάλληλο χώρο φύλαξης και φροντίδας του παιδιού της μετά την επιστροφή στην εργασία της.
- 3) Επιπλέον, εάν με την επάνοδο της μητέρας στην εργασία της το παιδί είναι υπό τη φροντίδα της γιαγιάς ή του παππού να δίνεται ένα μικρό επίδομα ως στήριξη ή και μεγαλύτερο αν η γιαγιά ή ο παππούς είναι συνταξιούχοι των χαμηλών βαθμίδων σύνταξης.
- 4) Στην ίδια λογική μπορεί να δίνεται η ευκαιρία τηλεργασίας στις νέες εργαζόμενες μητέρες που δεν έχουν άτομο στο οποίο να εναποθέσουν το ρόλο της φύλαξης και φροντίδας του παιδιού τους.
- 5) Μέτρο επίσης που κατευθύνεται προς την ορθή κατεύθυνση είναι αυτό της ρωσικής κυβέρνησης για χορήγηση στις φτωχές οικογένειες ενός εφάπαξ ποσού για κάθε πρόσθετο παιδί.

---

⁵⁴ Θεοφάνους Α., Σακαδάκη Α., Σειρά Κειμένων Πολιτικής, «Η οικονομική κρίση και οι δημογραφικές προκλήσεις», Εισαγωγή, Λευκωσία - Οκτώβριος 2015, Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, σελ. 28.

- 6) Επιπλέον, προτείνεται μείωση του χρόνου συνταξιοδότησης με βάση τον αριθμό παιδιών που φέρνει στη ζωή ένα ζευγάρι ως κίνητρο για αύξηση των γεννήσεων.⁵⁵
- 7) Χαμηλότερος ή καθόλου τόκος μπορεί να δίνεται στη χορήγηση δανείου σε νέα ζευγάρια που προβαίνουν σε αγορά της πρώτης τους κατοικίας.
- 8) Η μείωση στον τόκο δύναται να εξεταστεί αναλόγως των μισθολογικών δεδομένων του ζεύγους. Προτείνεται, αν πρόκειται για νέα ζευγάρια που έστω ο ένας είναι παιδί προσφύγων, να μην επιβάλλεται καθόλου ο προαναφερόμενος τόκος.
- 9) Άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δυσκολία δημιουργίας οικογένειας από πλευράς των νέων βρίσκεται η ανεργία. Οφείλεται το ζήτημα της ανεργίας κυρίως στις τάξεις των νέων να τοποθετηθεί ψηλά στην κρατική ατζέντα.

---

⁵⁵ Ο.π., σελ. 27.

VI. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη, η οποία αποτελεί συμβολή στον απαραίτητο προβληματισμό, παρουσιάζει συνοπτικά τα τεκταινόμενα στο δημογραφικό και κάποιους εκ των βασικών παραγόντων που συμβάλλουν στη δημογραφική αλλοίωση του πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σαφώς όμως δεν είναι μόνο αυτοί. Σε μια μελλοντική μελέτη που θα παρουσιαστούν τα πιο πρόσφατα δημογραφικά δεδομένα είναι σημαντικό όπως αξιολογηθεί και το ζήτημα της αστυφιλίας καθώς και οι προεκτάσεις της.

Αναλύοντας όλες τις πτυχές του δημογραφικού προβλήματος καθίσταται προφανές ότι απαιτείται μια ολοκληρωμένη πολιτική για το δημογραφικό ζήτημα. Οφείλει η πολιτική ηγεσία να διασφαλίσει τη συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς και την πρωταγωνιστική παρουσία του Κυπριακού Ελληνισμού στην Κύπρο.

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

1993-2022 ΕΙΚΟΣΙΕΝΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ